

מסכת בכורים

פרק ראשון

(א)

יש מביאין בכורים וקורין.

מביאין ולא קורין.

ויש שאינן מביאין.

אלו שאינן מביאין:

הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך שליחיד או של רבים,

וכן המבריך מתוך של יחיד או מתוך של רבים לתוך שלו.

הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך שלו ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע -

(תנא קמא אומר:) הרי זה אינו מביא.

רבי יהודה אומר: כןה מביא.

(ב)

מאיזה טעם אינו מביא?

משום שנגמר (שמות כג) 'ראשית בכורי אדמתך' - עד שיהו כל הגדולין מאדמתך.

האריסין והחכורות והסקריקון והגזלן - אין מביאין מאותו הטעם,

משום שנגמר: 'ראשית בכורי אדמתך'.

(ג)

אין מביאין בכורים חוץ משבעת המינים.

לא מתמרים שבהרים,

ולא מפרות שבעמקים,

ולא מזיתי שמן שאינם מן המבחר.

אין מביאין בכורים קדם לעצרת.

אנשי הר צבועים הביאו בכוריהם קדם לעצרת, ולא קבלו מהם,

מפני הכתוב שבתורה (שמות כג) 'וזה הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה'.

(ד)

אלו מביאין ולא קורין:

הגר מביא ואינו קורא, שאינו יכול לומר 'אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו'.

ואם היתה אמו מישראל - מביא וקורא.

וכשהוא מתפלל בינו לבין עצמו אומר: 'אלהי אבות ישראל'.

וכשהוא בבית הכנסת אומר: 'אלהי אבותיכם'.

ואם היתה אמו מישראל אומר 'אלהי אבותינו'.

(ה)

רבי אליעזר בן יעקב אומר: אשה בת גרים לא תנשא לכהנה, עד שתהא אמה מישראל.

אחד גרים ואחד עבדים משחררים ואפלו עד עשרה דורות, עד שתהא אמן מישראל.

האפוטרופוס והשליח והעבד והאשה וטומטום ואנדרוגינוס, מביאין ולא קורין,

שאינן יכולין לומר 'אשר נתתה לי ה'.

(ו)

הַקוֹנָה שְׁנֵי אֵילָנוֹת בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ -
(תנא קמא אומר:) מביא ואינו קורא.
רבי מאיר אומר: מביא וקורא.

יָבֵשׁ הַמַּעֲוֵן, נִקְצָץ הָאֵילָן -
(תנא קמא אומר:) מביא ואינו קורא.
רבי יהודה אומר: מביא וקורא.

מַעֲצָרֶת וְעַד הַחֵג - מְבִיא וְקוֹרֵא.
מִן הַחֵג וְעַד חֲנֻכָּה -
(תנא קמא אומר:) מביא ואינו קורא.
רבי יהודה בן בתרא אומר: מביא וקורא.

(ו)
הַפְּרִישׁ בְּכוּרָיו וּמְכַר שְׂדֵהוּ - מְבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא.
וְהַשְּׁנִי,

(תנא קמא אומר:) מאותו המין - אינו מביא.
ממין אחר - מביא וקורא.
רבי יהודה אומר: אף מאותו המין - מביא וקורא.

(ז)
הַפְּרִישׁ בְּכוּרָיו,
נְבֻזָּו, נְמָקוֹ, נִגְנָבוֹ, אֲבָדוֹ, אוֹ שֶׁנִּטְמָאוּ -
מביא אחרים תחתיהם ואינו קורא.
והשניים אינם חייבים עליהם חמץ.
נטמאו בעזרה - נופץ ואינו קורא.

(ח)
וּמִנֵּיין שֶׁהוּא חַיֵּב בְּאַחֲרֵייתוֹן עַד שֶׁיָּבִיא לְהַר הַבַּיִת?
שְׁנֵאָמַר (שמות כג) 'רֵאשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בַּיִת ה' אֱלֹהֶיךָ',
מִלְמַד שֶׁחַיֵּב בְּאַחֲרֵייתוֹם עַד שֶׁיָּבִיא לְהַר הַבַּיִת.
הַרִי שֶׁהֵבִיא מִמֵּיין אֶחָד וְקָרָא, וְחִזַּר וְהֵבִיא מִמֵּיין אַחֵר - אֵינוֹ קוֹרֵא.

(ט)
וְאֵלוֹ מְבִיאֵיין וְקוֹרֵיין:
מִן הַעֲצָרֶת וְעַד הַחֵג,
מִשְׁבַּעַת הַמִּינִים,

מִפְּרוֹת שְׂבָהֵרִים,
מִתְמָרוֹת שְׂבַעֲמָקִים,
וּמִזֵּיתֵי שָׁמֶן,

מַעֲבֵר הַיִּרְדֵּן.
רבי יוסי הגלילי אומר: אין מביאין בכורים מעבר הירדן, שאינה ארץ זבת חלב ודבש.
(יא)
הַקוֹנָה שְׁלֹשָׁה אֵילָנוֹת בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ -

(תנא קמא אומר:) מביא וקורא.

רבי מאיר אומר: אפלו שנים.

קנה אילן וקרקעו -

(תנא קמא אומר:) מביא וקורא.

רבי יהודה אומר: אף בעלי אריסות וחקורות - מביאין וקורין.

פרק שני

(א)

התרומה והבכורים -

חביבים עליהן מיתה וחמש,

ואסורים לגרים,

והם נכסי כהן,

ועולין באחד ומאה,

וטעונין רחיצת ידים והערב שמש,

הרי אלו בתרומה ובכורים, מה שאין כן במעשר.

(ב)

יש במעשר ובכורים מה שאין כן בתרומה,

שהמעשר והבכורים -

טעונים הבאת מקום,

וטעונים ודוי,

ואסורין לאונן, רבי שמעון מתיר.

וחביבין בבעור, ורבי שמעון פוטר.

ואסורין כל שהן מלאכול בירושלים.

וגדוליהן אסורים מלאכול בירושלים אף לגרים ולבהמה, ורבי שמעון מתיר.

הרי אלו במעשר ובכורים, מה שאין כן בתרומה.

(ג)

יש בתרומה ומעשר מה שאין כן בכורים,

שהתרומה והמעשר -

אוסרין את הגרן,

ויש להם שעור,

ונוהגים בכל הפרות,

בפני הבית ושלא בפני הבית,

ובאריסין ובחקורות ובסקריקון ובגזלן.

הרי אלו בתרומה ובמעשר, מה שאין כן בכורים.

(ד)

ויש בכורים מה שאין כן בתרומה ובמעשר,

שהבכורים -

נקנין במחובר לקרקע,

ועושה אדם כל שדהו בכורים,

וחביב באחריותם,

וטעוניים קרבן ושיר ותנופה ולינה.

(ה)
תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שָׁנָה לַבְּכוֹרִים בְּשָׁנֵי דְרָכִים, וְלַתְּרוּמָה בְּשָׁנֵי דְרָכִים,
נִטְלָת מִן הַטְּהוֹר עַל הַטָּמֵא,
וְשָׁלָא מִן הַמְּקוֹר,
כַּבְּכוֹרִים.

וְאוֹסְרָת אֶת הַגֶּר, וְיֵשׁ לָהּ שְׁעוֹר,
כַּתְּרוּמָה.

(ו)
אֶתְרוּג שָׁנָה לְאֵילָן בְּשִׁלְשָׁה דְרָכִים, וְלִזְרֵק בְּדֶרֶךְ אֶחָד.
שָׁנָה לְאֵילָן

בְּעֶרְלָה
וּבְרִבְעֵי,
וּבְשִׁבְעֵית.

וְלִזְרֵק בְּדֶרֶךְ אֶחָד:

שְׁבִשְׁעַת לְקִיטָתוֹ עֶשְׂרוֹ - דְּבָרֵי רַבֵּן גְּמְלִיאֵל.
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: שָׁנָה לְאֵילָן בְּכָל דְּבָר:

(ז)
דָּם מְהַלְכֵי שְׁתַּיִם שָׁנָה לְדָם בְּהֵמָה - לְהַכְשִׁיר אֶת הַזֹּרְעִים,
וְדָם הַשָּׂרֵץ - אֵין חֲזָבִין עָלָיו.

(ח)
כּוֹי

יֵשׁ בּוֹ דְרָכִים שָׁנָה לַחֲיָה,
וְיֵשׁ בּוֹ דְרָכִים שָׁנָה לַבְּהֵמָה,
וְיֵשׁ בּוֹ דְרָכִים שָׁנָה לַבְּהֵמָה וְלַחֲיָה,
וְיֵשׁ בּוֹ דְרָכִים שְׁאֵינּוּ שָׁנָה לֹא לַבְּהֵמָה וְלֹא לַחֲיָה.

(ט)

כִּיצַד שָׁנָה לַחֲיָה?

דָּמוֹ - טְעוֹן כְּסוּי כְּדָם חֲיָה,
וְאֵין שׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ בַּיּוֹם טוֹב,
וְאִם שָׁחֲטוּ - אֵין מְכַסִּין אֶת דָּמוֹ,
וְחָלְבוּ - מְטַמְּא בְּטַמְּאָת גְּבֻלָּה כְּחֲיָה,
וְטַמְּאָתוֹ - בְּסַפֵּק,
וְאֵין פּוֹדִין בּוֹ פְּטוֹר חֲמוֹר.

(י)

כִּיצַד שָׁנָה לַבְּהֵמָה?

חָלְבוּ - אֶסּוֹר כְּחָלְבַת בְּהֵמָה,
וְאֵין חֲזָבִין עָלָיו כְּרֵת,
וְאֵינּוּ נִלְקַח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר לְאֶכּוֹל בִּירוּשָׁלַיִם,
וְחֲזָב בְּזֹרֵעַ וְלַחֲנִיִּים וְקִבָּה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹטֵר, שֶׁהַמוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הַרְּאָיָה.

(יא)

כִּיצַד אֵינוֹ שׁוֹה לֹא לַחֲתִיָּה וְלֹא לַבְּהֵמָה?

אָסוּר מְשׁוּם כְּלָאִים עִם הַחֲתִיָּה וְעִם הַבְּהֵמָה.

הַכּוֹתֵב חֲתָנוּ וּבְהֶמְתּוֹ לִבְנוֹ - לֹא כָּתַב לוֹ אֶת הַכּוֹי.

אִם אָמַר הַרִינִי נְזִיר שְׁזָה חֲתִיָּה אוֹ בְּהֵמָה - הִרְיָהוּא נְזִיר.

וּשְׂאָר כָּל דְּרָבָיו שׁוֹיִם לַחֲתִיָּה וְלַבְּהֵמָה,

וְטַעוֹן שְׁחִיטָה כְּזָה וְכְזָה,

וּמְטַמֵּא מְשׁוּם נְבִלָה וּמְשׁוּם אֶבֶר מִן הַחֵי כְּזָה וְכְזָה.

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

(א)

כִּיצַד מְפָרִישִׁין הַבְּכוּרִים?

יֹרֵד אָדָם בְּתוֹךְ שְׂדֵהוּ וְרוֹאֶה

תְּאֵנָה שְׁבִכְרָה,

אֶשְׁכּוֹל שְׁבִכָר,

רִמּוֹן שְׁבִכָר,

קוֹשֶׁרוֹ בְּגָמִי,

וְאוֹמֵר: הֲרִי אֱלוֹ בְּכוּרִים.

וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִף עַל פִּי כֵן חוֹזֵר וְקוֹרֵא אוֹתָם בְּכוּרִים מֵאַחַר שְׁיִתְלָשׁוּ מִן הַקֶּרֶקַע.

(ב)

כִּיצַד מַעְלִין אֶת הַבְּכוּרִים?

כָּל הַעֲוֵרוֹת שְׁבַמְעָמֵד מִתְּכַנְסוֹת לַעִיר שֶׁל מַעְמָד, וְלִנְיָן בְּרַחוּבָה שֶׁל עִיר, וְלֹא הֵיוּ נִכְנָסִין לְבָתַיִם.

וְלַמְשָׁפִים הִזָּה הַמְּמַנָּה אוֹמֵר: קוֹמּוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֶל (בַּיִת) הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ.

(ג)

הַקְּרוּבִים - מְבִיאִים הַתְּאֵנִים וְהַעֲנָבִים,

וְהַרְחוֹקִים - מְבִיאִים גְּרוּגְרוֹת וְצִמּוּקִים.

וְהַשׁוֹר הוֹלֵךְ לַפְּנִיָּה, וְקַרְנָיו מְצַפּוֹת זָהָב, וְעֵטְרָה שֶׁל זָיִת בְּרֹאשׁוֹ.

הַחֲלִיל מְכָה לַפְּנִיָּה, עַד שְׁמַגִּיעִים קְרוֹב לִירוּשָׁלַיִם.

הַגִּיעוּ קְרוֹב לִירוּשָׁלַיִם,

שְׁלַחוּ לַפְּנִיָּה, וְעֵטְרוּ אֶת בְּכוּרֵיהֶם.

הַפְּחוֹת, הַסְּגָנִים וְהַגְּזָבְרִים יוֹצְאִים לְקִרְאָתָם. לְפִי כְבוֹד הַנְּכֻנָּסִים הֵיוּ יוֹצְאִים.

וְכָל בְּעָלֵי אֲמָנוּת שֶׁבִירוּשָׁלַיִם עוֹמְדִים לַפְּנִיָּה וְשׁוֹאֲלִין בְּשִׁלּוּמָם,

אֲחִינוּ אֲנָשֵׁי הַמְּקוֹם פְּלוּנִי, בְּאַתָּם לְשָׁלוֹם.

(ד)

הַחֲלִיל מְכָה לַפְּנִיָּה עַד שְׁמַגִּיעִין לְהַר הַבַּיִת.

הַגִּיעוּ לְהַר הַבַּיִת, אֲפֹלוּ אֲגָרִיפֶס הַמְּלֶךְ נוֹטֵל הַסֵּל עַל כְּתָפוֹ וְנִכְנָס, עַד שְׁמַגִּיעַ לְעֶזְרָה.

(הַגִּיעַ לְעֶזְרָה) וְדַבְּרוּ הַלְוִיִּם בְּשִׁיר, 'אֲרוֹמַמְךָ יי כִּי דָלִיתָנִי וְלֹא שְׁמַחַת אִבִּי לִי (תְּהִלִּים ל).

(ה)

הַגּוֹזְלוֹת שְׁעַל גְּבֵי הַסֵּלִים - הֵיוּ עוֹלוֹת.

וּמָה שְׁבִינְדָם - נוֹתְנִים לַכֹּהֲנִים.

(ו)

עוֹדְהוּ הַסֵּל עַל כְּתָפוֹ,

קורא מ'הַגְרָתִי הַיּוֹם לַה' אֶלְהֵיךָ' (דברים כו) עד שְׁגוֹמֵר כָּל הַפְּרָשָׁה.

רבי יהודה אומר: עד אַרְמֵי אֲבָד אָבִי.

הגיע לאַרְמֵי אֲבָד אָבִי, מוריד הסל מעל כַּתְּפוֹ וְאוֹחִזוּ בְּשִׁפְתוֹתַי, וְכִהֵן מִנִּיחַ יָדוֹ תַּחְתּוֹתַי וּמְנִיפוֹ,

וקורא מאַרְמֵי אֲבָד אָבִי עד שֶׁהוּא גוֹמֵר כָּל הַפְּרָשָׁה,

וּמְנִיחוֹ בְּצַד הַמְּזֻבָּח, וְהִשְׁתַּחֲוָה וְנָצָא.

(ו)

בְּרֵאשׁוֹנָה,

כָּל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְקִרְוֹת - קוֹרֵא.

וְכָל מִי שֶׁאִינוֹ יוֹדֵעַ לְקִרְוֹת - מְקַרֵּין אוֹתוֹ.

נִמְנָעוּ מִלְּהַבִּיא,

הַתְּקִינוּ שֶׁיְהוּ מְקַרֵּין אֶת מִי שֶׁיּוֹדֵעַ וְאֶת מִי שֶׁאִינוֹ יוֹדֵעַ

(ז)

הַעֲשִׂירִים - מְבִיאִים בְּכוֹרֵיהֶם בְּקִלְתוֹת שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב,

וְהַעֲנִיִּים - מְבִיאִין אוֹתָם בְּסֻלֵי נְצָרִים שֶׁל עֲרֶבֶה קְלוּפָה,

וְהַסֻּלִים וְהַבְּכוֹרִים נִתְּנִין לַכֹּהֲנִים.

(ט)

רבי שמעון בן גַּנְס אומר: מְעַטְרִין אֶת הַבְּכוֹרִים חוּץ מִשְׁבַּעַת הַמִּינִים.

רבי עקיבא אומר: אֵין מְעַטְרִין אֶת הַבְּכוֹרִים אֶלָּא מִשְׁבַּעַת הַמִּינִים.

(י)

רבי שמעון אומר: שְׁלֹשׁ מִדּוֹת בַּבְּכוֹרִים,

הַבְּכוֹרִים, וְתוֹסֶפֶת הַבְּכוֹרִים, וְעֵטוֹר הַבְּכוֹרִים.

תוֹסֶפֶת הַבְּכוֹרִים - מִין בְּמִינוֹ.

וְעֵטוֹר הַבְּכוֹרִים - מִין בְּשֵׁאִינוֹ מִינוֹ.

תוֹסֶפֶת הַבְּכוֹרִים - נֶאֱכַלְת בְּטַהֲרָה, וּפְטוּרָה מִן הַדְּמָאִי.

וְעֵטוֹר הַבְּכוֹרִים - חָיָב בְּדָמָאִי.

(יא)

אֵימָתִי אָמְרוּ תוֹסֶפֶת הַבְּכוֹרִים כְּבְּכוֹרִים?

בְּזִמְן שֶׁהִיא בָּאָה מִן הָאָרֶץ.

וְאִם אֵינָה בָּאָה מִן הָאָרֶץ, אֵינָה כְּבְּכוֹרִים.

(יב)

לָמָּה אָמְרוּ הַבְּכוֹרִים כְּנֹכְסֵי כֹהֵן?

שֶׁהוּא קוֹנֵה מֵהֶם עֲבָדִים וְקִרְקָעוֹת וּבְהֵמָה טְמֵאָה,

וּבַעַל חוּב נוֹטְלָן בְּחוּבוֹ,

וְהָאִשָּׁה בְּכַתְּבָתָהּ, כְּסֹפֵר תוֹרָה.

וְרַבֵּי יְהוּדָה אומר: אֵין נוֹתְנִין אוֹתָם אֶלָּא לְחֵבֵר בְּטוֹבָה.

וְחֻכְמִים אומרם: נוֹתְנִין אוֹתָם לְאֲנָשֵׁי מִשְׁמֵר, וְהֵם מְחַלְקִין בִּיגְוִיָּהֶם כְּקִדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ.

פֶּרֶק רְבִיעִי

(א)

אֲנִדְרוּגִינוֹס

יֵשׁ בּוֹ דְרָכִים שְׁוָה לְאֲנָשִׁים,

וַיֵּשׁ בּוֹ דַרְכֵי שָׁוָה לְנָשִׁים,
וַיֵּשׁ בּוֹ דַרְכֵי שָׁוָה לְאֲנָשִׁים וְנָשִׁים,
וַיֵּשׁ בּוֹ דַרְכֵי אֵינוֹ שָׁוָה לְאֲנָשִׁים וְנָשִׁים.
(ב)

כִּיצַד שָׁוָה לְאֲנָשִׁים?

מְטַמָּא בְּלֶבֶן כְּאֲנָשִׁים.
וּמִתְעַטֵּף כְּאֲנָשִׁים.
וְנוֹשֵׂא אֶבֶל לֹא נִשְׂא כְּאֲנָשִׁים,
וְאָמוּ יוֹשֶׁבֶת עָלָיו בְּדָם טָהוֹר כְּאֲנָשִׁים.
וְאֵינוֹ מִתְיַחַד עִם הַנָּשִׁים כְּאֲנָשִׁים.
וְאֵינוֹ נֶזְוֵן עִם הַבְּנוֹת כְּאֲנָשִׁים.
וְעוֹבֵר עַל בַּל תִּקְיֹף וּבַל תִּשְׁחִית וּבַל תִּטְמָא לְמֵתִים כְּאֲנָשִׁים.
וְחַיֵּב בְּכָל הַמְצוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּתוֹרָה כְּאֲנָשִׁים.

(ג)

כִּיצַד שָׁוָה לְנָשִׁים?

מְטַמָּא בְּאֶדָם כְּנָשִׁים.
וְאֵינוֹ מִתְיַחַד עִם הָאֲנָשִׁים כְּנָשִׁים.
וְאֵינוֹ זָקוּק לְיָבוּם כְּנָשִׁים.
וְאֵינוֹ חוֹלֵק עִם הַבָּנִים כְּנָשִׁים.
וְאֵין אוֹכֵל בְּקִדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ כְּנָשִׁים.
וְאָמוּ יוֹשֶׁבֶת עָלָיו בְּדָם טָמֵא כְּנָשִׁים.
וּפְסוּל מִן הָעֵדוּת כְּנָשִׁים.
וְאִם נִבְעַל בְּעֵבֶרָה נִפְסַל מִן הַתְּרוּמָה כְּנָשִׁים.

(ד)

כִּיצַד שָׁוָה לְאֲנָשִׁים וְנָשִׁים?

חַיִּבִּים עַל מִכְתּוֹ וְקַלְתּוֹ כְּאֲנָשִׁים וְנָשִׁים.
וְהַהוֹרְגוֹ שׁוֹגֵג גּוֹלָה וּמִזִּיד נִהְרַג כְּאֲנָשִׁים וְנָשִׁים.
וְאָמוּ מִבִּיאָה עָלָיו קֶרֶבֶן כְּאֲנָשִׁים וְנָשִׁים.
וְאוֹכֵל בְּקִדְשֵׁי הַגְּבוּל כְּאֲנָשִׁים וְכְנָשִׁים.
וְנוֹחַל לְכָל הַנְּחִלוֹת כְּאֲנָשִׁים וְכְנָשִׁים.

(ה)

כִּיצַד אֵינוֹ שָׁוָה לְאֲנָשִׁים וְנָשִׁים?

אֵין שׁוֹרְפִין תְּרוּמָה עַל טְמֵאת זִבְתּוֹ,
וְאֵין חַיִּבִּין עָלָיו עַל בִּיאַת מִקְדָּשׁ, לֹא כְּאֲנָשִׁים וְנָשִׁים.
וְאֵין נִמְכָּר בְּעֵבֶד עִבְרִי, לֹא כְּאֲנָשִׁים וְלֹא כְנָשִׁים.
וְאֵינוֹ נֶעְרַךְ לֹא כְּאֲנָשִׁים וְלֹא כְנָשִׁים
וְאִם אָמַר: 'הֲרִינִי נְזִיר שָׁזָה לֹא אִישׁ וְלֹא אִשָּׁה' - נְזִיר.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֲנִדְרוּגִינוֹס בְּרִיָּה בְּפָנֶי עֲצָמָה הוּא,
וְלֹא יִכְלוּ חַכְמִים לְהַכְרִיעַ עָלָיו אִם הוּא אִישׁ אוֹ אִשָּׁה.

אַבֿל טוֹמָטוּם אַיִנוּ כּוֹן,
פְּעָמִים שֶׁהוּא אִישׁ, פְּעָמִים שֶׁהוּא אִשָּׁה.